

TALOUDELLISUUS - JA TUOTTAVUUSOHJELMAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

YLEISTÄ

Hyvinvointialueen päivittämän talouden tasapainottamisohjelman avulla hyvinvointialue varmistaa hyvinvointialueen lainanhoitokyky ja mahdollisuudet järjestää lakisääteiset palvelut. Ohjelman sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma vuosilta 2025–2029 laskentaperusteineen. Ohjelmasta käy ilmi alueen tavoittelema tasapainottamisohjelman mukainen vuotuinen sopeutuksen määrä.

1 ALIJÄÄMÄN KATTAMISEN AIKATAULU

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on vuodelta 2023 kattamatonta alijäämää 63 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 budjetti on laadittu 46 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Vuodelta 2024 syntyy alijäämää 68,3 milj. euroa (tilanne 31.1.2025).

Vuosien 2025–2027 taloussuunnitelma mukaan hyvinvointialueen talousarviot laaditaan ylijäämäisiksi vuodesta 2026 alkaen. Tämä edellyttää toimintamenojen merkittävää sopeuttamisesta ja tulojen lisäämistä.

2 TOIMINTATUOTOT

Hyvinvointialueiden välinen kauppa

Erityisesti kasvunäkymiä on Aistinelinkeskuksessa, sillä YTA alueellamme muilla hyvinvointialueilla on silmälääkäreiden tilanne erityisen huono, ja joudumme kiireellistä ja kiireetöntä hoitoa järjestämään sairaalassamme heidän kasvavalla kysynnälle. Volyymin kasvu ei näy suoraan katetason voimakkaana kasvuna, sillä joudumme lisäämään resursseja selviytyäksemme hoitotakuujonoistamme, joita syntynyt tässä tilanteessa. Erityispalvelujen leikkaustoiminnan uudistuksessa tavoitellaan viiveetöntä, sujuvaa ja lyhytjälkihoitoiseen kirurgiaan painottuvaa toimintamallia erikoisaloittain suunniteltuna. Lyhytjälkihoitoisen kirurgian lisääminen mahdollistaa raskaamman, osastohoitoa vaativan kirurgian lisäämisen myös Itä-Suomen yhteistyöalueen näkökulmasta. Nämä uudistus ja sisäiset tehostustoimet lisäävät meidän kykyä vastata kysyntään ja lisäämään hyvinvointialueiden välistä myyntiämme.

Hyvinvointialueiden välisen kaupan kasvaminen varmistaa Pohjois- – Savon hyvinvointialueen mahdollisuuksia täyttää tehtävänsä YTA – alueen ja koko Suomen merkittävänä terveystalouden tuottajana.

Asiakasmaksujen tarkistus

Talouden tasapainottamiseksi hyvinvointialue johtuu käyttämään asetuksen antamia asiakasmaksujen maksimimääriä. Tähän asti tehdyissä asiakasmaksuasetuksen tarkistuksissa asiakasmaksujen katto on pidetty lähes ennallaan, joten paljon terveyspalveluita käyttävien maksurasitus ei ole noussut kohtuuttomaksi. Lisäksi hyvinvointialue voi myöntää maksuvapautuksia vähä varaisille henkilöille.

Asuntojen vuokrien tarkistus

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on tarkoitus keskittää asukasvuokraustoiminta sekä vuokrasopimusten yhtenäistäminen ja ajantasaistaminen. Keskitetty toiminto on tarkoitus saada käyntiin vuoden 2025 aikana. Hallittavia vuokrasopimuksia on noin 2 500 kpl. Keskitetyn mallin myötä hyvinvointialueen asukasvuokraus saadaan järjestelmälliselle tasolle, vuokrasopimukset ajantasaistetaan ja tehdään tarvittavat korotukset. Tätä kautta tulot hyvinvointialueelle arvioidaan kasvavan noin 5–10 %. Vuokrien tarkistus tulee vaikuttamaan asukkaiden maksuihin korottavasti, mikä parantaa hyvinvointialueen taloutta.

3 TOIMINTAKULUT

Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelujärjestelmän uudistus

Palvelujärjestelmän uudistamisohjelmalla pyritään kokonaisuudessaan saavuttamaan n. 50 M€ vuotuinen kustannusvaikutus, joka toteutuessaan tasapainoittasi hyvinvointialueen taloutta merkittävästi. Ohjelmien toimeenpano toteutetaan vuosien 2024–2029 aikana. Palvelujärjestelmän uudistamisohjelma koostuu viidestä kokonaisuudistuksesta.

Tuottavuusohjelma 2025

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma noudattaa sekä valtakunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tavoitteita, hyvinvointialueen strategian sekä palvelustrategian tavoitteita, joilla varmistetaan toimivat palvelut Pohjois- – Savossa.

Vuoden 2025 tasapainottamisohjelman kokonaisvaikutus on noin 52 milj. euroa. Talouden tasapainottamistoimenpiteet sisältävät jo vahvistettujen palvelujärjestelmän uudistusten toimeenpanoa vastaanotto toiminnan ja vuodeosastotoiminnan muutosten osalta (R1 ja R2).

Myös Perhe- ja vammaispalvelujen uudistus on hyväksytty valtuustossa ja tulee huomioitavaksi vuodesta 2025 alkaen.

Palveluyksikkö

Päivämäärä

Päätöksentekoon toukokuussa 2025 tuleva R4 (erikoissairaanhoidon ja yliopistosairaalan uudistus) huomioidaan pääosin vuodesta 2026 alkaen.

Toimenpiteissä on huomioitu myös vahvistettu yhteistoimintamenettelyn tulos toimialoittain sitovaksi.

Vuoden 2025 aikana käynnistyy vielä viides (R5) uudistushanke, joka koskee mielenterveys- ja päihdepalveluja ja tämä tulee päätöksentekoon vuoden 2026 aikana.

Yhteenvedon voidaan todeta, että vuoden 2025 tuottavuusohjelma merkitsee valmistelua vuosien 2026–2029 budjettien ylijäämiä varten.

Kuntien vuokrasopimukset

Aluehallituksessa 2.12.2024 päätettyjen kiinteistöstrategisten tavoitteiden ja linjausten mukaisesti hyvinvointialueella on tavoitteena parantaa tilatehokkuutta 15 % nykyisestä vuoden 2028 loppuun mennessä. Tämä tarkoittaa yli 90 000 m² tilojen vähentämistä nykyisestä, mikä parantaa merkittävästi hyvinvointialueen taloutta.

Henkilöstörakenne

Tuottavuusohjelman toteuttaminen vaikuttaa henkilöstön määrään vähentävästi eläköitymisen ja muiden toimien kautta.

Esimerkiksi talousarvion 2025 yhteisneuvottelun tuloksena aluehallitus päätti, että kokonaisuutena pysyvinä henkilöstösäästöinä vuoden 2025 talousarviossa vähenee vajaan 189:n henkilötyövuoden verran työpanoksina ja noin 9,5 M€:n verran henkilöstökustannuksina.

Koska henkilöstö on hyvinvointialueen tärkein resurssi, henkilöstön vähentäminen hoidetaan joustavasti ja myös henkilöstön näkökulmat huomioon ottaen.

Hankinnat

Huolellisten kilpailutusten ja tiukan valikoimahallinnan avulla voidaan hankinnoittain tavoitella pääsääntöisesti yli 10 % hintojen alenemista. Vuosien 2025–2029 aikana kilpailutusten ja valikoimahallinnan kautta arvioidaan materiaalihankinnoissa saavutettavan yhteensä noin 8M€:n kustannusten aleneminen.

Inhouse-hankinnat

Kustannusten kehittymistä ja inhouse-yhtiöiden laskutusta hyvinvointialueelta seurataan lisäksi säännöllisesti omistajatapaamisissa erityisesti hyvinvointialueelle merkittävien yhtiöiden osalta. Huomioitavaa on, että hankintalakiin suunnitelluilla muutoksilla tulee olemaan vaikutuksia inhouse-yhtiöiden toimintaan. Harkittavaksi voi tulla myös inhouse-yhtiöstä luopuminen, mikäli yhtiön palveluiden käyttäminen ei ole tarkoituksenmukaista ja edullista. Edellä mainitulla toimenpiteellä voi olla merkittävää vaikutusta hyvinvointialueen palvelutuotantoon ja talouteen.

5 VALTION RAHOITUS

Diagnoosien tarkistus

Tilanne Pohjois-Savon hyvinvointialueen diagnoosien kirjaamisessa ja siirtymisessä THL:lle on varsin hyvä. Ei ole todennäköistä, että diagnoositietojen siirtymistä korjaamalla olisi hyvinvointialueelle saatavissa merkittävästi lisärahoitusta, joka vaikuttaisi positiivisesti hyvinvointialueen talouteen.

Valtion rahoitus kasvaa keskimäärin 1,4 % / vuoden 2029 loppuun mennessä (valtionvarainministeriön painelaskelma).

6 POISTOT JA KOROT

Investointien määrä pyritään mitoittamaan siten, että poistojen määrää ei kasva merkittävästi vuoteen 2029 mennessä. Vaikuttavuus talouteen poistoissa on lievästi kasvava, minkä vuoksi vain välttämättömät investoinnit toteutetaan.

Korot

Lainasalkun hallinnalla pyritään hyötymään laskevista ja alhaisista koroista. Toisaalta riittävän suuret korkosuojaukset ja kiinteäkorkoiset lainat poistavat riskiä koron nousujen aiheuttamalta kassavirralla. Vaikuttavuus hyvinvointialueen talouteen korkojen hallinnalla on miljoonaluokkaa.